

§ 353

Dnr KS 2023/01000-3.10.5

Beslut - Svar på motion från (M) angående att genomföra en folkomröstning om nya stationen

Beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

Motionen avslås.

Reservation

Elisabeth Unell (M), Eleonore Lundkvist (M) och Johan Henriksson (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för Elisabeth Unells (M) förslag enligt följande:

"Först måste hanteringen av denna motion kommenteras. Förslaget till beslut fick oppositionen via ett pressmeddelande från majoriteten dagen innan beslut skall fattas. När samtal från media kommer innan vi har kunnat ta del av handlingen. Så får och ska inte ärenden hanteras av majoriteten.

Eftersom de nu pågår en debatt där många västeråsare vill att det tas fram ett nytt förslag till Västerås station som exempelvis inte bildar mur mot city, som innebär väderskydd för resenärerna och där vi inte behöver en provisorisk station under många år så är det rimligt att genomföra en folkomröstning.

Motionens attsats har inte ett förslag på frågeställning utan vill att det ska genomföras en folkomröstning. I tjänstemannayttrandet finns exempel på möjliga formuleringar i en folkomröstning. Det framgår också tydligt den möjlighet som är att samordna en omröstning med valet till Europaparlamentet då kostnaden endast blir 200 000 för en folkomröstning.

Det hotas från majoritetens sida att detta skulle försena projektet och det hänvisas till nationell plan. Den nationella planen ska tas 2026 vilket innebär att en folkomröstning kan genomföras 2024. Om västeråsarna vill ha ett nytt förslag till station kan exempelvis resecentrum 2.0 bli förverkligat under en 5-årsperiod. Fördelen med resecentrum 2.0 är att man enbart använder befintlig bangård till byggnation vilket också underlättar processen."

Erik Johansson (SD) och Caroline Frisk (SD) reserverar sig mot beslutet till förmån för Caroline Frisks (SD) förslag.

Ärendebeskrivning

Elisabeth Unell (M), Eleonore Lundkvist (M), Anna Nordin (M), Johan Henriksson (M), Stefan Lindh (M) och Klara Helin (M) har i en motion med rubriken *Motion från (M) angående att genomföra en folkomröstning om nya stationen* föreslagit att i samband med EU-valet 2024 genomföra en folkomröstning om nytt resecentrum.

Kommunfullmäktige har den 21 juni 2023 § 204 remitterat motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Motionen har remitterats till valnämnden som inkommit med remissvar.

Västeråsmajoriteten är mån om att genomförandebeslutet kan följas av en detaljplan för området så att byggnationen kan sätta i gång. En folkomröstning skulle i dagsläget bara kunna handla om ifall stationen ska byggas nu enligt liggande förslag eller om hela projektet ska avbrytas och tas om från början. Vilket skulle innebära att en betydande del av de cirka 50 miljoner kronor som hittills har lagts på projektet har lagts förgäves.

En detaljplan kräver många års arbete, med samråd och granskningar under tiden. Västeråsare, men även andra som använder stationsområdet, har beretts utrymme att komma med synpunkter vid flera tillfällen under de år som projektet har pågått sedan 2010. De synpunkter som inkommit under samråd och granskningar har omhändertagits efter hand och det liggande förslaget är ett resultat av det. Att starta om en process med en ny detaljplan som ska beredas möjlighet till god förankring och delaktighet skulle innebära en tidsfördröjning på mellan fem och tio år.

De civilrättsliga avtalen om exploatering i området är dessutom anpassade efter den nu föreslagna detaljplanen. Om arbetet skulle behöva tas om från början, skulle det inte bara innebära att det skulle fördröja byggstarten, utan även riskera samarbetet med de aktörer som staden slutit avtal med. Avtalen stipulerar såväl skyldighet till investering i resecentrum som bygggrätter i området och förutsätter att detaljplanen antas så som den ser ut nu.

Om det skulle beslutas om en folkomröstning skjuts resecentrums detaljplan och genomförande på framtiden. Då skulle medfinansieringsavtalet med Corem falla och medfinansieringen från såväl statliga som privata medel äventyras. Det är också sannolikt att medfinansiering från regionen till busstorget inte blir av. Trafikverkets arbete med att få med Västerås resecentrum i nationell transportplan kommer att skjutas på framtiden.

De som pendlar in till Västerås utgör en stor andel av dem som dagligen använder sig av stationen, men de skulle inte ens få möjlighet att uttrycka sin åsikt i en eventuell folkomröstning. Resecentrets utveckling och exploateringen av hela Mälarporsområdet är väldigt viktig för kommunens tillväxt och den del av näringslivet som är beroende av kompetensförsörjning genom inpendlad arbetskraft.

Västeråsmajoriteten har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

Motionen avslås.

Yrkanden

Amanda Grönlund (KD) yrkar bifall till stadsledningskontorets förslag.

Elisabeth Unell (M) och Caroline Frisk (SD) yrkar bifall till motionen.

Proposition

Ordföranden finner att det finns två förslag till beslut, dels bifall till motionen från Elisabeth Unell (M) och Caroline Frisk (SD), dels bifall till Västeråsmajoritetens förslag från Amanda Grönlund (KD). Ordföranden föreslår en propositionsordning där de två förslagen ställs mot varandra. Kommunstyrelsen godkänner föreslagen propositionsordning varvid den genomförs. Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med Västeråsmajoritetens förslag.

Svar på motion från (M) angående att genomföra en folkomröstning om nya stationen

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

Motionen avslås.

Ärendebeskrivning

Elisabeth Unell (M), Eleonore Lundkvist (M), Anna Nordin (M), Johan Henriksson (M), Stefan Lindh (M) och Klara Helin (M) har i en motion med rubriken *Motion från (M) angående att genomföra en folkomröstning om nya stationen* föreslagit att i samband med EU-valet 2024 genomföra en folkomröstning om nytt resecentrum.

Kommunfullmäktige har den 21 juni 2023 § 204 remitterat motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Motionen har remitterats till valnämnden som inkommit med remissvar.

Västeråsmajoriteten är mån om att genomförandebeslutet kan följas av en detaljplan för området så att byggnationen kan sätta i gång. En folkomröstning skulle i dagsläget bara kunna handla om ifall stationen ska byggas nu enligt liggande förslag eller om hela projektet ska avbrytas och tas om från början. Vilket skulle innebära att en betydande del av de cirka 50 miljoner kronor som hittills har lagts på projektet har lagts förgäves.

En detaljplan kräver många års arbete, med samråd och granskningar under tiden. Västeråsare, men även andra som använder stationsområdet, har beretts utrymme att komma med synpunkter vid flera tillfällen under de år som projektet har pågått sedan 2010. De synpunkter som inkommit under samråd och granskningar har omhändertagits efter hand och det liggande förslaget är ett resultat av det. Att starta om en process med en ny detaljplan som ska beredas möjlighet till god förankring och delaktighet skulle innebära en tidsfördröjning på mellan fem och tio år.

De civilrättsliga avtalen om exploatering i området är dessutom anpassade efter den nu föreslagna detaljplanen. Om arbetet skulle behöva tas om från början, skulle det inte bara innebära att det skulle fördröja byggstarten, utan även riskera samarbetet med de aktörer som staden slutit avtal med. Avtalen stipulerar såväl skyldighet till investering i resecentrum som byggrätter i området och förutsätter att detaljplanen antas så som den ser ut nu.

Om det skulle beslutas om en folkomröstning skjuts resecentrums detaljplan och genomförande på framtiden. Då skulle medfinansieringsavtalet med Corem falla och medfinansieringen från såväl statliga som privata medel äventyras. Det är också sannolikt att medfinansiering från regionen till busstorget inte blir av. Trafikverkets arbete med att få med Västerås resecentrum i nationell transportplan kommer att skjutas på framtiden.

De som pendlar in till Västerås utgör en stor andel av dem som dagligen använder sig av stationen, men de skulle inte ens få möjlighet att uttrycka sin åsikt i en eventuell folkomröstning. Resecentrets utveckling och exploateringen av hela Mälarportsområdet är väldigt viktig för kommunens tillväxt och den del av näringslivet som är beroende av kompetensförsörjning genom inpendlad arbetskraft.

Kommunstyrelsen
Claes Danielsson
Epost: claes.danielsson@vasteras.se

Kopia till
Valnämnden

Underlag för beslut om motion från (M) angående att genomföra en folkomröstning om nya stationen

Ärendebeskrivning

Elisabeth Unell (M), Eleonore Lundkvist (M), Anna Nordin (M), Johan Henriksson (M), Stefan Lindh (M) och Klara Helin (M) har i en motion med rubriken Motion från (M) angående att genomföra en folkomröstning om nya stationen föreslagit att i samband med EU-valet 2024 genomföra en folkomröstning om nytt resecentrum.

Kommunfullmäktige har den 21 juni 2023 § 204 remitterat motionen till kommunstyrelsen för beredning. Motionen har sedan remitterats till valnämnden som inkommit med svar.

Infrastrukturprojekt tar tid och är komplicerade. Processen med förslag till nytt resecentrum har pågått sedan 2007 och arkitektfirman BIG har arbetat med projektet sedan 2015. Parallellt med hanteringen av denna motion har ett beslut om resecentrums genomförande fattats av kommunfullmäktige. Detaljplan för resecentrum har även antagits i kommunstyrelsen och är aktuell för hantering i kommunfullmäktige. Resecentrum i enlighet med detaljplan 1811 går därmed mot sitt genomförande.

Det finns en lagstadgad modell över hur förslag och detaljplaner ska tas fram och beredas i en kommun. Den innehåller fastställda tidpunkter för när intressenter ska involveras och när sakägare och medborgare ska få komma till tals. Samråd har i det aktuella fallet skett gällande såväl fördjupad översiktsplan för stationsområdet som för program för gestaltning. Detaljplan 1811, som bygger på BIG:s vinnande förslag, har varit på samråd och granskning. Den demokratiska processen har därmed följts i alla delar under projektets gång och det har funnits flera möjligheter för berörda och andra intresserade att uttrycka sina synpunkter.

Enligt valmyndigheten är det möjligt att genomföra en kommunal folkomröstning under ett europaparlamentsval med vissa anpassningar. Enligt lagen om kommunala folkomröstningar ska kommunfullmäktige besluta om den enskilda frågan och de svarsalternativ som ska ställas till de röstberättigade i händelse av folkomröstning. Frågan i det här fallet skulle då till exempel kunna vara om ett nytt resecentrum ska byggas över huvud taget, med svarsalternativen ja eller nej.

Den frågeställning som föreslås i motionen är dock mer komplicerad än så. De röstberättigade ska enligt motionen svara på om resecentrum ska genomföras enligt detaljplan 1811 eller om ett nytt förslag ska tas fram.

Motionärernas förslag till frågeställning innehåller alltså två olika frågor, som båda var för sig kan besvaras med svarsalternativen ja eller nej.

Det är vidare inte rekommenderat att hålla folkomröstning om en sådan komplicerad fråga som vilket resecentrum som ska byggas, då det är mycket svårt för medborgarna att göra en välgrundad bedömning av vad som är den lämpligaste lösningen och tekniskt möjligt att genomföra.

Detaljplan 1811 har arbetats fram under många år och är ett resultat av tidigare politiska vägval, som exempelvis beslutet om att låta järnvägen vara kvar i markplan. Vägvalen är centrala i processen och ger avtryck för lång tid framöver. Samtliga utredningar och kalkyler som har tagits fram för detaljplan 1811 bygger på de tidiga vägval som gjorts.

En lång rad utredningar och kompetenser har varit knutna till resecentrums utveckling gällande exempelvis gällande flöden, trygghet, konstruktion, ekonomi mm. Den samlade bedömningen är att resecentrum i enlighet med detaljplan 1811 lever upp till alla de krav som ställs.

Juridisk bedömning

I motionen föreslås följande frågeställningar till en folkomröstning: Stödjer du förslaget till resecentrum (Dp1811) som kommer att genomföras i två etapper röstar du ja. Om du vill att det tas fram en alternativ lösning för ny station röstar du nej.

Motionärernas förslag till frågeställning innehåller två olika frågor, som båda var för sig kan besvaras med svarsalternativen ja eller nej. Det strider således mot lagen att i en folkomröstning formulera frågorna såsom motionärerna önskar, lag (1994:692) om kommunala folkomröstningar 2 §.

Beslutsbehörighet

Kommunstyrelsen är behörig att fatta beslut i frågan i enlighet med kommunstyrelsens reglemente och kommunallagen.

Ekonomisk bedömning

Genomförandebeslutet från kommunfullmäktige i juni 2023 innebär att genomförandet av detaljplan 1811 kan ske inom en investeringsram om 1,382 miljarder kronor med tillhörande investeringsinkomster om sammanlagt 0,42 miljarder kronor. Vid genomförande av en folkomröstning skjuts resecentrums detaljplan och genomförande på framtiden.

Medfinansieringen från såväl statliga som privata medel äventyras därmed och medfinansieringsavtalet med Corem faller. Även medfinansieringen från regionen till busstorget äventyras. Trafikverkets arbete med att få med Västerås resecentrum i nationell transportplan kommer också i sådana fall att behöva skjutas på framtiden.

Valnämnden har beräknat kostnaden för en eventuell folkomröstning. Genomförande av en kommunal folkomröstning i samband med val till Europaparlamentet beräknas enligt valnämnden kunna genomföras till en administrativ kostnad om cirka 200 000 kronor. Som jämförelse kan nämnas att kostnaden för den kommunala folkomröstningen om flygplatsen 2021 uppgick till totalt cirka 4 mnkr.

Hållbar utveckling

Perspektivet ej relevant med anledning av ärendets karaktär och innehåll.

Helene Öhrling
Stadsdirektör

Katarina Thorsell
Administrativ chef

§ 34

Dnr VN 2023/00017-1.7.1

Beslut - Svar på remiss - Motion från (M) angående att genomföra en folkomröstning om nya stationen

Beslut

Valkansliets förslag till yttrande daterat 2023-08-16 antas och överlämnas till kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige har tagit emot en motion från Elisabeth Unell (M), Eleonore Lundkvist (M), Anna Nordin (M), Johan Henriksson (M), Stefan Lindh (M) och Klara Helin (M) med ett förslag att i samband med EU-valet 2024 genomföra en folkomröstning om nytt resecentrum.

Kommunstyrelsen har i en remiss till valnämnden begärt in ett yttrande över motionen.

Valkansliet har tagit fram ett yttrande som kan ligga till grund vid handläggningen av ärendet hos kommunstyrelsen.

Valkansliet har till valnämnden tagit fram följande förslag till beslut:

Valkansliets förslag till yttrande daterat 2023-08-16 antas och överlämnas till kommunstyrelsen.

Kopia till

Kommunstyrelsen

Valnämndens kansli, Stadsledningskontoret
Sofia Ersson
Epost: sofia.ersson@vasteras.se

Kommunstyrelsen

Yttrande Remiss - Motion från (M) angående att genomföra en folkomröstning om nya stationen

Valnämnden sammanställer här de praktiska och ekonomiska konsekvenserna av att genomföra en kommunal folkomröstning i Västerås samma dag som valet till europaparlamentet den 9 juni 2024.

Enligt valmyndigheten är det möjligt att genomföra en kommunal folkomröstning under europaparlamentsval (EP-val) med vissa anpassningar. Kommunen ska senast tre månader innan valdagen samråda med valmyndigheten om datum för folkomröstningen.

Valmyndigheten kan utan extra kostnad för kommunen sammanställa en röstlängd som innehåller de röstberättigade i EP-valet som också är röstberättigade i en kommunal folkomröstning. På röstkortet som valmyndigheten skickar till de röstberättigade kommer rösträtt för både EP-valet och folkomröstningen kunna tryckas.

De invånare i Västerås kommun som ej har rösträtt i EP-valet men i kommunalval behöver kommunens valnämnd trycka och distribuera separata röstkort för. Den gruppen utgör ca 6000-8000 av Västerås invånare i dagsläget.

Sluträkningen för en folkomröstning måste ske skild från uppsamlingsräkningen (onsdagsräkningen) för ett EP-val. Detta behöver därför ske vid separata tillfällen (till skillnad från val till riksdag, kommun och region då man gör en uppsamlingsräkning för samtliga tre val vid samma tillfälle).

Ansvar för kommunikationsinsatser och tryck av valsedlar för folkomröstningen faller på kommunen. Extra valmaterial såsom exempelvis valkuvert bekostar kommunen också själva.

Med anledning av det vanligtvis ganska låga valdeltagandet i EP-val så räknar valnämnden med att de planerade vallokalerna och bemanningen av röstmottagare på förtidsröstning och valdag blir densamma även om man skulle tillföra en kommunal folkomröstning.

Nedan är en sammanställning av de kostnader som beräknas tillkomma vid genomförande av kommunal folkomröstning i Västerås samma dag som man

genomför val till europaparlamentet. Beräkningarna baseras på antagandet att man endast använder sig av en valsedel till folkomröstningen.

Tjänst/vara	Kostnad ca
Tryck av valsedlar till folkomröstning	50 000 kr
Tryck och distribution av röstkort för de som ej har rösträtt i EP-valet men i kommunalval	40 000 kr
Kommunikationsinsatser (reklam på allmänna platser, soc media m fl)	50 000 kr
Personalkostnad för sluträkning av röster	50 000 kr
Extra valmaterial (kassar, omslag, valkuvert)	10 000 kr
Total kostnad	200 000 kr

Kommunens kostnader för den kommunala folkomröstningen om flygplatsen 2021 var 4 miljoner kr.

Genomför en folkomröstning om nya stationen

Majoriteten i Västerås har drivit igenom ett genomförandebeslut om nytt resecentrum som grundar sig på en detaljplan som kommunfullmäktige inte har fått ta del av. När ärendet minoritetsåterremitterades snabbinkallades det istället till ett nytt kommunfullmäktige utan att någon hänsyn togs till återremissen och utan att man studerade förslaget Resecentrum 2.0.

Brådskan grundar sig i att för att slippa ha frågan om ny station i kommande valrörelse. När man har väntat nästan ett år sen valet (eftersom man enligt uppgift inte ville ha en ny station som valfråga) kan man ta sig tiden att studera ett bättre och mer funktionellt förslag till resecentrum, Det saknas fortfarande investeringsmedel och själva stationen kommer inte hinna byggas under denna mandatperiod.

Frågan har diskuterats länge och det gäller att hitta en lösning till ny station som håller under mycket lång tid. När det nu finns en lösning som kommer att möta alla de synpunkter som inkommit i samrådet måste vi våga ompröva tidigare beslut.

Det är viktigt att låta västeråsarna få säga sitt. Socialdemokraterna vågade inte ha frågan under valrörelsen utan väntade tills nu för att lyfta ärendet. Eftersom frågan inte har diskuterats ordentligt i valrörelsen har vi nu en möjlighet att i samband med EU valet år 2024 ordna en folkomröstning om den nya stationen i samband med EU-valet nästa år.

Det finns två genomförbara beslut. Det ena som byggs i två etapper med sex spår, sju hållplatslägen, 42 busslägen, väderskydd i form av plattformstak, 56 bilparkeringar, 2300 cykelparkeringar, utomhus betongramper och en provisorisk station under många år. Det andra med sex spår, sju hållplatslägen, 42 busslägen, inomhus väderskydd, 630 bilparkeringar, 6200 cykelparkeringar, gång/cykelstråk i markplan och nuvarande station kan användas under hela byggtiden. Priset för en etapp i Dp1811 är detsamma för en hel station enligt Resecentrum 2.0.

Frågan i folkomröstningen bör vara:

Stödjer du förslaget till resecentrum (Dp1811) som kommer att genomföras i två etapper röstar du ja.

Om du vill att det tas fram en alternativ lösning för ny station röstar du nej.

Med anledning av ovanstående föreslås kommunfullmäktige:

Att i samband med EU-valet 2024 genomföra en folkomröstning om nytt resecentrum.

Elisabeth Unell (M) Eleonore Lundkvist (M) Anna Nordin (M)

Johan Henriksson (M) Stefan Lindh (M) Klara Helin (M)